

CYNTHIA OZICK

ANTIGUITATS

Pròleg de Jordi Nopca

Traducció de Dolors Udina

LaBreu
Edicions

Amb el suport del Departament de Cultura.

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Primera edició: octubre 2022

Títol original: *ANTIQUITIES*

Copyright © 2021 by Cynthia Ozick

Catalan translation rights arranged with Melanie Jackson Agency, LLC

© De la traducció: Dolors Udina

© Del pròleg: Jordi Nopca

© Fotografia de la coberta: Public Domain Metropolitan Museum of Art de Nova York

© De la fotografia de la solapa: Fred R. Conrad/The New York Times/Redux

© D'aquesta edició: LaBreu Edicions, 2022

www.labreuedicions.com

Twitter: @LaBreuEdicions

Facebook: @labreu.edicions

Instagram: @labreu_edicions

ISBN: 978-84-125774-3-3

Dipòsit legal: B-17061-2022

Impressió: Promotion Digital Talk, S.L.

Correcció: Blanca Llum Vidal i Xavier Mas Craviotto

Disseny de coberta: Luis Carballo i Quincy Rookman Comunicació Visual

Tractament de coberta: Nina Marin

L'editor autoritza la reproducció d'aquest llibre, total o parcial per qualsevol mitjà, actual o futur, sempre que sigui per a ús personal i no amb finalitats comercials.

Em dic Lloyd Wilkinson Petrie i escric el 30 d'abril de 1949 a instàncies dels administradors de la Temple Academy for Boys, una institució que va tenir el darrer alumne fa trenta-quatre anys. Lamentablement, he d'informar que, dels administradors restants, només en sobreviuen set (de vint-i-cinc). Tot i tenir una edat prou avançada, jo soc el més jove i el menys malalt, si no fos pel tremolor de la mà esquerra, encara que prou capaç de fer anar la Remington malgrat els anys de dependència de la meua secretària, la senyoreta Margaret Stimmer (al cel sigui). En la nostra capacitat crònica d'administradors, ens reunim irregularment, quan la salut ens ho permet, aquí en el meu estudi, amb les seves finestres coronelles que donen als vells nesprers, que tornen a estar carregats de fulles.

Dic que és el meu estudi, i per què no? El pare també tenia un espai segrestat amb aquest nom; el to que emprava quan en parlava indicava una preferència per la soledat molt semblant a la meua. Els altres, que també són fixos aquí a la Temple House, es conformen amb designar els seus apartaments actuals amb el nom de les antigues aules: Quart Alfa, Cinquè Beta, etc. D'aquesta manera, la nomenclatura de l'acadèmia continua viva encara que els seus edificis s'hagin convertit en allotjaments per a ús a perpetuïtat dels administradors. Cal destacar que s'han introduït determinades millores en la decoració interior de l'estructura, com ara motlures ornamentals als sostres, així com la instal·lació d'una imponent aranya de cristall a cada apartament. Crec

que la meva difunta esposa hauria aprovat aquesta mena de mobiliari tan elegant, però, de fet, el balanceig i la dringadissa constant d'aquests penjolls de perles i llàgrimes quan hi ha el més lleuger soroll de passes o corrent d'aire provoquen més enuig que no pas comoditat.

Evidentment, ja fa temps que el personal d'abans se'n va anar, però estem ben atesos per un parell d'homes joves robustos i (darrerament) per només dues matrones, una d'elles d'origen estranger, que han actualitzat (com diuen elles) el refectori amb una cuina moderna i hi han afegit un rebost de dimensions considerables. A més a més, és especialment necessari de recordar que fa un temps es van enderrocar les dutxes i els lavabos comuns per a ús exclusiu dels alumnes, una desagradable relíquia dels primers anys de l'acadèmia. Només la capella s'ha mantingut tal com era, sense calefacció.

A la penúltima reunió es va decidir per consens que el que estem a punt d'emprendre no serà una història de l'acadèmia. És veritat que la *Història* existent, redactada el 1915 en el moment de la desaparició de l'acadèmia, conté determinades expressions que avui en dia no es considerarien acceptables. La biblioteca pública local, que en el seu moment va rebre amb entusiasme aquesta obra veraç, ja no permetrà que continuï en els prestatges accessibles al públic. Val a dir que cada administrador en té una còpia enquadernada amb pell que, si li cal, amb tota probabilitat per recuperar un nom oblidat, pot consultar per al nostre propòsit immediat.

La nostra intenció, doncs, tal com vam acordar, és fer un àlbum commemoratiu, una col·lecció de petits records que destaquin del revoltim del passat: set capítols, si se'm permet de dir-ho amb un vers antic, d'emoció evocada amb tranquil·litat. Un cop acabat, serà desat a la caixa forta de J. P. Morgan & Co., juntament amb la *Història* i els altres records que s'hi conserven, com ara el retrat, de valor in-

calculable, de Henry James que en altres temps havia adornat la capella. Sempre hem tingut com a motiu d'orgull que l'edifici de l'acadèmia es construís en el que havia estat propietat (una extensió considerable) de la família Temple, cosins de Henry James; van ser aquests Temple de renom els qui van donar nom a l'Acadèmia. Desgraciadament, tal com consta en la *Història*, aquesta circumstància ha donat peu a males interpretacions. El fet que en algunes ocasions es considerés que l'edifici era mormó, malgrat ser ridícul, va plantejar algunes dificultats. El pitjor era la sospita massa comuna que «Temple» significava alguna cosa desagradablement sinagògica, de manera que més d'un diumenge al matí les finestres de la capella (aquells panells preciosos de vitralls que representaven el Jerusalem de l'època de Jesús) apareixien totalment malmeses. Regularment es reclutaven els alumnes més joves per escombrar-ne els resquills i les pedres.

Que irònics eren aquests horribles esdeveniments tenint en compte que l'esperit de l'acadèmia es basava en principis religiosos i acadèmics anglesos. Els nostres professors, de qui s'investigava la decència i l'afiliació religiosa convenient, eren mestres qualificats. Els nostres alumnes duïen *blazers* amb una edificant insígnia brodada i una gorra a joc. El futbol (de model britànic) s'encoratjava per raons d'higiene. El francès, el llatí, l'assistència a la capella i muntar a cavall eren obligatoris, i, de fet, el primer director el van fer venir de Liverpool amb un sou considerable. I tot això entre la notòria vegetació del comtat de Westchester!

Tanmateix, fins ara m'he dedicat a escriure aquest pròleg excessivament precipitat sense haver dit res del meu llinatge. Com he afirmat abans, soc un Petrie. A la família hem tingut homes distingits en jurisprudència i conservo, en les seves carpetes originals, una selecció dels escrits legals del meu avi, impressionants com n'hi ha pocs, amb aquella cal-

ligrafia antiga, juntament amb les primeres capçaleres, en paper de lli, de la companyia de la família, fundada pel seu pare. El meu pare, de jove, va abandonar breument la companyia per explorar altres interessos, però el van convèncer de tornar-hi, i tinc en el meu poder una mostra dels seus estimables instruments contractuals, així com una petita llibreta privada que cruix pels grans de sorra que té allotjats en el llom trencadís i gastat. (D'això, de seguida en diré alguna cosa més.) M'han dit que tinc una certa habilitat per escriure prosa, si més no en el llenguatge propi del dret, però, tot i que aquests emblemes genealògics de dedicació cívica ocupen un lloc de privilegi en el meu cor, no assoleixen el nivell de distinció, ja no diguem de renom, d'un altre Petrie.

Em refereixo a William Matthew Flinders Petrie, a qui la reina va fer cavaller, més conegut com l'il·lustre arqueòleg Sir Flinders Petrie, que va morir a casa seva en un Jerusalem turbulent fa tot just set anys i que està parcialment enterrat en el cementiri protestant de Mont Sió. (Em veig obligat a dir «parcialment» perquè va donar el cap al Col·legi Reial de Cirurgians de Londres.) El meu pare, a més a més de dedicar-se a l'advocacia gairebé tota la vida (tot i tenir una vida massa breu), estava enamorat dels temps antics i dels mapes esotèrics, i també de la genealogia, i per això va rastrejar amb èxit el nostre grau de parentiu amb aquest home extraordinari. Com és evident, es fa difícil valorar en quin moment un cosí relativament llunyà passa a ser més un desconegut que un parent, però, des del punt de vista del pare, hi havia motius per a aquest sentiment de proximitat.

Ja he insinuat que el pare es va allunyar impulsivament de la companyia, per a sorpresa dels seus pares i més encara de la seva jove esposa. (Entre els seus papers he trobat un retall de diari esgrogueït de l'esdeveniment, que informa de l'angoixós escàndol.) De fet, el pare va desaparèixer l'estiu de calor abrasadora de 1880 quan va anar en cerca del

cosí William (encara no Sir Flinders). En aquella època, la premsa estava obsessionada amb les espectaculars excavacions d'Egipte, especialment de la gran piràmide de Gizeh, que es portaven a terme sota la supervisió del cosí William, que llavors era un jove prodigi de vint-i-vuit anys. El pare, que s'acabava de casar i estava destinat a assolir la sotsdirecció de la companyia, sense avisar a ningú, va salpar de cop i volta en un vaixell de vapor de Cadis a Alexandria i després va suportar un viatge miserable per terra fins al lloc de les excavacions. S'ha d'admetre que no hi va anar amb les butxaques buides (es va endur una bona quantitat de diners i va concertar en privat amb un banc espanyol l'enviament de sumes posteriors); tampoc no se'l podia acusar d'haver-se endut diners que no li corresponien. Al cap i a la fi, en una companyia familiar com la nostra, ell era l'hereu.

Va ser la mare, discreta i bastant abatuda, qui, en un rampeu de confessió quan tenia setanta anys i estava greument malalta, em va fer cinc cèntims sobre els efectes d'aquesta fugida precipitada. La mare, que no tenia cap indici de la causa de la fugida, va quedar desconcertada i consternada, i, com que anaven passant setmanes sense rebre cap carta d'explicació i no tenia la menor idea del destí del pare, va pensar que, d'alguna manera insondable, ella n'havia estat la instigadora i anava trobant una raó de culpa rere l'altra. Com podia ser? Tres mesos després d'un casament gloriós a l'hivern, tot resplendor blanca per fora i per dins, la neu fresca encara sedosa i immaculada, la nau central amb generosos rams de roses blanques, fileres de perles blanques cosides al seu vestit, el nuvi resplendint de passió (i de la promesa paterna d'un augment instantani de guanys), com podia ser? Els Wilkinson, indignats i temorosos, se la van endur a casa perquè plorés tota sola a l'habitació que ocupava de petita; els seus incipients laments de culpabilitat i les impensables súpliques de divorci, encara que confuses i

lamentables, havien pres un alarmant caire públic. Em va dir que l'havien inscrit durant un temps en una residència ben proveïda perquè es calmés i per ocultar el seu malestar fins que tornés el marit extraviat. Per fi va tornar, «colrat com un negre», tal com va dir la mare, i va tornar a ocupar admirablement el seu lloc a la companyia i al seu costat. Després del meu naixement, i fins a les darreres hores de la vida de la mare, no es va tornar a parlar de la inexplicable absència del pare l'estiu del 1880.